

Errebeldeak eta...

JAVI CILLERO

Susan E. Hintonek emaitza politak ekarri ditu Estatu Batuetako gazte literaturara azken hogeita bost urteotan. Oklahomako idazle honek *The Outsiders* bere lehengo nobela 1967an Unibertsitatean sartu aurretik argitaratu zuen eta harrez gero, 10 milioi ale baino gehiago saldu ditu. (Daly, aitzin-solasa) Elaberri hura hamazazpi urte zituela idatzi zuen. Ondoren, beste lau bat nobela idatzi ditu, eta batzuk zinerako bertsioa ezagutu dute. Bestalde, aipatzekoa da nolako begirunea lortu duen idazle goiztiar eta patxadatsu honek gazteen artean bere lanen egiatasunari esker.

S. E. Hintonek benetako kezka azaldu du nobela guztietan gazteriaren egoeratik, gaztarko kontuengatik eta gaztetasunaren ajeengatik. 1948an jaioa, Tulsako giroak bultzatuko zuen gazteez idaztera eta *The Outsiders* lehenengo nobelaren arrakastak betiko finkatuko zuen bidean.

Geroago beste ahalegin batzu etorriko ziren, beti ere gazte munduari lotuak, eta gaur egun denek ezagutzen dute Hinton aintzindari izan zela errealismo eta egiantzako lanak taiutzen. Nolabait esateko, zorretan dago berarekin Estatu Batuetako gazte literatura, Hintonek bidea urratzen egindako ahaleginen fruitua bait dira gaur egun plazaratzen diren hainbat eta hainbat liburu alor horretan.

Bada, are aipagarriago dira Hintonen emaitzak kontutan hartzen bada lehen nobela hamasei urtekoa izanik idatzi zuela, eta harraz gero, oso kontu handiz ibili dela ezer argitaratu baino lehen. Hogeitazko epe luzean bost liburu argitaratzeak garbi asko adierazten du lanaren seriotasuna, errazkeria komertzialak alde batera utzita. Benetako idazle ekartsua izatera bultzatu nahi izan zuten hamasei urteko gazte baten haisera arrapaladatsua eta guzti, baina berak be-

reari eutsi zion. Honela, ba, istorioen egiantza eta pertsonaien xarma kontutan hartuta, liburuok hesia apurtu eta helduen kilika-garri bihurtu dira.

Bost liburuotatik, lehenengo hirurak hiriari lotuta daude. Pertsonaien arteko harremanak eta giroa bera ere ezagun egiten zaizkigu liburu batetik bestera.

The Outsiders

The Outsiders dugu S.E. Hintonen lehen nobela, ezagunena eta maitatuena. Oso gazte bazen ere idatzi zuenean, liburuaren egiantza klitxeen gainetik nagusitzen zen, lehenengo kritikoen eritziz. (Thomas Fleming, 10-12) Liburuaren mezu nagusia idealismo konpromezubakoa da Jay Dalyren ustez, (14) eta beraz, idazleak izenburutik hasita iragarriko digu nortzu dituen gogoan: gizartearen ertz-ertzean bizi diren gazteak, hesi konbentzional apurtzeko gauza direnak.

Nobela honek moldeak apurtu zituen Estatu Batuetako gazte literaturan haize freskua sartuz modazalekeriaz eta iruzurrez beterikako literatura klase hartan. Hala ere, ez da pentsatu behar "sex-drugs-rockanrola"ko nobela dugunik. (Seay, 71) Egileak kontu handiz jokatu zuen istorioa kontatzean eta leporatzen zioten gordinkeria egia baino ez zen, berak artikulu argigarri batean azaldu zuenez. (26) Kontua zen, Hinto-

Zinean izan duten islada dela medio, libururik ospetsuenak ditugu, inondik ere. Hori dela eta, aparteko aukera eskaintzen digute analisi berezi bat egiteko. Beste biak, *Tex* eta *Taming the Star Runner*, idazle helduago baten emaitza dira, lehenengo hirukoitek iragartzen zuen ondoren landua.

nen ustez, helduek gazteei buruz idaztean beren gaztaroa gogoan zutela, edota orduko gazteria kanpotik ikusten zutela. Indarkeria zela eta, gazte liburuetan nabarmenkeria bihurtzen denean debekatuta egon beharko zela erizten zion, baina kasu horretan baino ez. (29) Baina agian argiena gazteei emandako konfidantza izan zen, izan ere, gazteek gauza asko zekitela baietsi bait zuen Hintonek. Agian helduak epaitzeko beste. Eta horrek amonru eman zion hainbat jenderi.(29).

Gazte batek idatzitako nobela bat ez ezik, gazteei zuzendutako ahots bat ere aurkitu zuten irakurle gazteek. J. T. Gillespieren arabera, adiskidetasuna, familia harremanak eta indarkeriaren ondorioak aztertzen dituen nobela hau ezinbesteko abiapuntua dugu gazte taldeen kulturara hurbiltzean "gangs" eta guzti. (61)

Irakurle gazteak berehala

konturatu ziren liburuaren balioaz eta halaxe adierazi zioten Hintoni eskutiz parrasta baten bidez. Egileak Zena Sutherlandi aitortu zionez, (1968,34) hamar-hamabost urteko jendeak bere bizitza isladatuta ikusten zuen liburuan. Batzu Ponyboy zirela pentsatzeraino iritsi ziren, beste batzu hiriko bizimodua zehatz-mehatz pintatu zuela esaten zioten hurrengo batzuk soc-greaser taldeen arteko lehi egunerokoa zela beren auzoetan, taldeen izenak aldatuta ere.

Era berean, helduen erreakzioa hotzago eta areago, gogorra izan zen eta liburua baztertzeko saiatu ziren indarkeriaren aitzakian. Batzuk ezin sinetsi zuten halako liburua gazte batek idatzia zela. Baina liburuak bere bidea egin zuen gazte jendearen artean eta laster helduko zen klasiko izatera.

Bi talde sozial ezberdineko gazteak elkarren aurka ari dira nobelan: greaserrak eta socak, behe maila eta goi mailakoak, hain zuzen ere. Ponyboy Curtis mutil greaserra umezurtz da eta anaia birekin bizi da etxean. Johnny Ponyboyren lagunaren gurasoak beti daude istiluka eta mutikoa jotzen dute. Honela, Ponyboyek eta Cherry neska soc batek elkarrekiko loturaren bat bilatu dute burrukak ekidin nahian. Hala ere, socen eraso batean Johnny gaztetxoak Randy soca

hilko du. Ponyboy eta Johnny ihes egin beharko dute baserri aldera. Horretarako, Dallas Winston, beste lagun batek, laguntza emango die. Aldi batez mutiko gazte hauek bakarrik bizi beharko dute eliza huts batean. Bertan gertatuko da sute ikaragarri bat eta eskolume batzu harrapatuta geldituko dira barruan. Orduan, Johnny eta Ponyboyek erreskatatuko dituzte, Dallasek lagunduta. Honen ondorioz, egunkarietan azalduko dira heroi bihurtuta, baina Johnny ospitalean hilko da erredurak direla kausa eta Dallas poliziak tiro emanda, Johnny hil dela jakin duenean, bere onetik aterata denda batean pistola (balarik gabe) erakutsi ondoren. Bestalde, soc-greasearren arteko azken borroka izango da eta hartara ez da joango socen buruzagietariko bat, nazkatuta Ponyboy bezala, zentzugaberia hartaz. Guzti hori Ponyboyek kontatuko digu atzera egindako oroitzapenetan, idazle izatea erabaki bait du.

Ponyboy Curtis da nobelaren ardatza. Mutil gazte bat, umezurtza, idealista eta erromantikoa, ilunabarrak gogoko dituena. Era berean, bere auzoko pobreziaz jabetuta, kontzientzia hartuko du nor den eta non bizi den, eta giro bortitz hartatik ez dagoe la atarramendurik sinetsiko du. Bideak egingo ditu egoeratik askatzeko, zerbait hobea lortzea-

rran, (Cherryrekin mintzatzea, barserrialdeko bizitza ezagutzea, istorioak kontatzea) eta azkenean laguneren heriotzari aurre eginez, gogoeta egingo du guzti honetaz elaberriaren tankeran. Bere esperientziak zabaltzean, gazte sentimendu zabal bati erantzungo dio. Berak esaten duenez, kontua ez da norberaren arazoa, gazte askorena baizik.

Idazlearen zereginaz jabetzen da Ponyboy, zerbait adierazi beharra sentitzen du eta horrek emango dio pertsonari patxada. Ikusle abantailatsu gisa ageri zaigu Ponyboy, lekukotasuna eskaintzeko modurik onenean. Horregatik, ba, hala anaiekin nola lagunekin eta arerioekin gogoetari jokatu du, batez ere, lehengo esperientziak ikusita. Izan ere, auzo bazterretik irten nahian dabilen gazte batentzat bestelako munduak oso inportanteak dira, eta literatura, gauzak konprenitzeko modu bat.

Johnny, taldeko mutiko txikia, giro bortitzaren ondorioak pairatu behar izan ditu, bai etxean, bai kalean. Gurasoek ez diote atenezirik ematen, askotan kalean egingo du lo, baina kaleko giroa ere ez da samurra eta sockek jipoiu zutenetik beldur ikaran bizi da Johnny, inortaz fidatzerik ez duela. Hala ere, pertsonaia bilakatu egingo da elaberrian zehar, auzotik kanpora irten eta beste mundu bat dagoela somatzean.

Izadia aurkituko du mundu horren euskarri eta gauza onak egiteko kapaza dela konturatuko da, hala nola, haurrak sutetik ateratzea. Prezioa ordainduta, hil egin beharko da balentria burutu ondoren, baina lezio ederra emanda denei.

Dallas dugu agian Ponyboyren kontrapuntua nobelan. Johnnyren bilakaera Dallasen antzekoa izan zitekeen, baina Dallas ez da Johnny bezain sentibera (edo ez du horrela azaldu nahi) eta lehengo urteko kontuak ondo ikasita dauzka: umezaindegian ibilita, kalera irten eta inork ez diola lagunduko sinetsi nahi du, agian, auzo giroan berriro zanpa ez dezaten. Honenbestez, Dallasek Ponyboy irtenbide bila ibiltzeari alferrik deritzo, ez bait du uste halakorik onartuko dionik gizarteak. Oso pertsonaia konfliktiboa, ideia bakarrekoa, agian, baina leiala lagunekin, auzoak ematen duen loturaren erakusgarri. Gurasoek ahaztuta, gurasoak ahaztu ditu, eta horiekin batera helduen mundua, berarentzat mundua oso erraz banatzen da bi zatitan: maitagarriak eta gorrotagarriak. Tamalez, azken hauek gehiegi dira berarentzat eta akatu egingo dute. Dallasen heriotza suizidio poetikotzat jo daiteke, bere bueraz beste egiteraino bihurtzen bait ditu hariak Johnny hiltzen ikusi duenean.

Ponyboyren anaiak Soda eta

Darrell dira. Darrell anaia nagusia da, aita-amak hil ondoren etxe-ko ardura hartu duena. Bere gain hartu nahi du anaien heziketa, baina oso eginkizun latza da eta huts egiten duenean arazoak izango ditu Ponyboyrekin. Hala ere, elkar maite dutenez, bat egingo dute azkenean. Soda pertsonaia alaia da, beti ere alde onak ikusten dituena gauzetan. Hori dela eta, Darrell eta Ponyren arteko zubia da.

Beste lagunak, Two-bit, Steve, auzoko lagunak ditugu. Ondo pasatzen dute burrukan, nesken atzetik denbora osoan, telebista ikusten, garagardoa edaten... azpikultura horren mugak ezagutzen dituzte eta badakite horretaz baliatzen aurrera egiteko. Era berean, erraz antzeman daiteke mundu horretan jaio, hazi eta hil egingo direla, ezinbestean.

Cherry neska garrantzitsu bakarra dugu nobelan, eta hori so- cen taldekoa delako. Izan ere, neska greaserrak ez dira eredu-koak, Ponyboyren ustez, eta ez dira ageri auzo bizitzan. Cherryren izaera munta handikoa da ulertzeko Ponyboyren asmoak zenbateraino izan daitezkeen zi- legi eta bestalde, alferrikoak. Izan ere, Cherryk aitortu bait dio Ponyri bizimodua latza dela edonon, ez dutela haiek ere abera- tsak izanagatik, gazte bizimodu ederra, arazoak nonnahi daudela eta agian arazo larriena gazte

izatea dela beraien kasuetan, Dalyren arabera. (29) Bada, ikus- ten denez, Cherry leiala da tal- dearekiko —Johnnyk hildako so- caren alde onak ikusten bada- ki— baina era berean, ulertzen du Ponyboyren egoera, mundu bortitz horretatik irtetzeko gogoia eta.

Socen artean, beste pertso- naia ulerkor bat Randy dugu. Honenbestez, burrukari uko egitean bere buruzagitzari uko egingo dio, taldeak ez bait du barkatzen, baina horrek balio handiagoa emango dio bere ekintzari, zeren indarkeriazko gurpil zentzugabea eten beharrean bait dago eta beste inor ez da ausartuko bidea erakustera.

Pertsonaia gazte hauen psiko- logia heldutasunerako bidearen adierazgarri zaigu. Darrell anaia nagusia dateke elaberriko heldu bakarra, hein batean behintzat. Familia lokarriari eusteko rol hori jokatu du eta anaien ardura bere gain hartu. (Seay, 71) Hala ere, ez dago oso zihur bere egoeraz eta burrukatan parte hartzen du, gazteek bezala. Beraz, zerbait falta zaio benetan heldua izateko eta horrek agian zabaltzen du tartea Ponyborekiko. Honek, ber- ritz, eskarmentu ederra izango du bidean, hildakoa, haurrak erreskatatzea, eta burruka onar- tuko badu, nekez eta ezinbestez onartuko du, ondo jabetuta hori

ez dela bidea, eta areago, bada-goela beste biderik nonbait.

Bestelako pertsonaiak ikusita, esan daiteke heldutasunera bidea gai nagusia dela gazteentzako nobela askotan bezala, eta hori hiru mailatan nabari dela: sentimenduetan, gaitasun ekonomikoan eta adimenduan. Batetik, gazteok bakarrik sentitzen dira, etxeko maitasunaren gabezia, eta taldean bilatzen dute indar afektibo hori. Umezurtzen gizartea deritzo horri J. Dalyk. (30-31) Besterik, halako auzoan aurrera egiteko aukerak urrituz doaz, eta lana bilatzea ere ez da erraza, baina oraindik ere zertxobait lortzen da —Darrell, Soda—. Hala ere, mundua deskubritzeko irrikaz edo, beste batzuk ez dute ezer egiten —Two-Bit, adibidez—, edo Dallasek bezala, azpimunduan sartu dute burua, bestelako irtenbiderik ezean. Adimenduari dagokionez, munduan eroso ibiltzeko jarrera bakarra burrukan aurkitu dute, hau da, socen aurka egiteak ematen dien talde kontzientzia jarrera bakarra burrukan aurkitu dute, hau da, socen aurka egiteak ematen dien talde kontzientzia eta segurtasuna, bizitzari aurre egiteko modu bitxia baina zihurra. Bestalde, Ponyboyk, Johnnyk eta Cherryk ematen digute beste irtenbide bat pozik egoteko: liburuak irakurri, izadiak gozatu, sentimenduak azaldu... mugak gainditzeko dau-

dela adierazten digute. Irakasle amerikar batek esan duenez, gazteen zailtasuna agintea onartzeko eta beren barne gatazka agerian gelditzen dira nobela honetan. (Mills, 644)

Kaleko giroa nagusia da nobelan. Hasieran kalean ikusi ditugu mutilak, batzuk kalean dute aterpe bakarra gauetz, beti ere kalean egingo dira burrukak, eta kalean hilko dira hil behar direnak, aukeran parkeetan. Parkean ere bilatuko du aterpe Johnnyk etxerik botatzen dutenean. Nola ko kaleak pintatu dizkigu S. E. Hintonek? Bada, funtsean parkeak dira gehien agertzen diren tokiak. Ez da etxe aurreko giroa, ez eta bilar-aretoarena ere. Kasu honetan espaloiak irristatu dira parkeraino eta han elkartuko dira mutilak beren abenturak eta zorixarrak bizitzeko.

Metafora politikak egiten ditugut egileak urre kolorearen bitartez: ilunabarrak, egunsentiak, Ponyboyren ilea tindatzeaz... gizakia- ren aldaketa eta bilakaera positiboaren erakusgarri ditugu, hala nola, R. Frosten poema. Izan ere, literatura dugu beste erreferentzia nagusi bat nobelan. M. Mitchellen "Haizeak eramana" elaberrira joko dute Johnnyk eta Ponyboyek beren penak arintzeko. Handik sortuko zaie irrika berri bat, gauzak ikusteko modu berri bat, hain zuzen ere.

Narrazioaren denborari dago-

kionez, iraganari egindako begirada nabari da nobelan, iragan hurbileko bat, baina oso bizia, betiko markatzen duena. Pertsonaia nagusiak atzera begiratu du eta horrela hasi zaigu kontu kontari. Narratzaile klabea aukeratu du Hintonek istorioa kontatzeko. Ez du hartu Dallas erakargarria edota mutiko helduago bat, nahiago izan du greaserren ikuspuntua landu, baina benetako greaser izateko arrazoirik aurkitzen ez duen baten begitik eman digu istorioa. Horrela, bi munduen arteko nahastea sortu du egileak.

Eszena nagusiak birpasatuta, -lehenengo burrukak, ihesaldia, baserriko bizimodua, sutearena, azken burrukak eta jazarpena, etab. ekintzak oso markatuta daudela nabaritzen dugu eta badirudi aurkezpena egin ondoren

That was then, this is now

That was then, this is now du-gu bigarren nobela. Hintoni lanak eman zizkiona idazten. Izan ere, bere idazle zereginaz jabetuta, Ponyboy bezala, gorriak ikusi zituen lehen nobelaren arrakastaren ondoren idazteko ezer ez zeukanean. Egoera gainditzeko, Unibertsitateko irakasle batek bultzatu zuen beste liburu bat idaztera. Honen ondorioa, gogoeta pausatu eta hotzagoa irten zitzaion Hinton gazteari. Bigarren nobela honetan zenbait gai na-

egileak arazoan mamian sartu nahi gaituela. Badirudi egilearen eskua nabarmen aritu dela introspektion eta ekintzaren arteko oreka lortzeko asmoz, Dalyk dionez. (17)

Bestalde, pertsonaiak bere kabuz bizi dira hasieratik eta ohi ez bezalako kontakizuna osatzen dute. Izan ere, nobela honen erakargarritasuna pertsonaien egiantzan datza. Tradizio amerikarren ildotik, nobela honetako ekintzak pertsonaiak taituzten ditu eta egoera bakoitzean nola jokatu duten, halako bilakatuko dira, Dalyren arabera. (16) Bestalde, Hintonek margoztutako koardoa denboratik kanpo irteten da, Easeyren arabera, (72) denboragabe bihurtu da, eta agian horregatik egunero inguratzen ditu irakurle berriak freskotasuna galdu barik.

gusitu ziren. Besteak beste, Dalyren ustez, adiskidetasuna eta denboraren iragatea, traizioa eta jendeaz arduratzea. (37-40) Era berean, Hintonek bere estiloari eutsi zion eta oso nobela zuzena eta egiantzekoa sortu zuen, Zena Sutherlanden eritziz. (1971,8).

Nobelaren haria nahiko xumea da. Bryon eta Mark anaiak bezala dira. Bryonek kontatzen digunez, Marken gurasoek elkarritiroa eman ziotenetik Mark Bryon

eta honen amarekin bizi da. Itxuraz bezain bestelakoak izakeraz, bi gazteok auzoko munduan murgilduta daude, beti ere elkarrekin. Beste lagun bat M&M gaztetxoak dute, eta istorioa osatzeko neska gazte bat, Cathy M&Mren arreba, etxera itzuli berria. Neskak tartean, azpijokoak nabari dira eta Mark burruka zikinean zaurituko dute Angela Sheparden mendeku erratu batengatik. Neska hori Bryonekin ibiltzen zen eta amorruz gelditu da orain mutilak kasurik egiten ez diolako. Bestalde, Bryon eta Markek bilarrean irabazi dieten galtzaile haserratu batzuk Charlie tabernaria hilko dute, mutikoei gaizkileen hatzaparretatik ihes egiten laguntzen dienean. Bryon lanean hasi eta Cathyrek elkartzen denetik, anaien arteko tartea zabalduz doa, gero eta era ezberdinagoak bait dituzte mundua ikusteko. Bestalde, Shepardtarrek Bryon jipoituko dute honek eta Markek Angelari ilea moztu ondoren. M&M droga munduan murgilduko da eta egoera larri honen errudun Mark izango da, Bryonen ustez, langabezian egon eta droga saltzaile bihurtu bait da. Honenbestez, Bryonen anaia poliziar salatu eta gazteentzako erakunde batera eramango dute Mark. Bryonek hautsi egingo ditu neskekakoak eta Mark erabat arrotz eta gorrotagarri bilakatuko zaio azkenengoz elkartzen direnean. Orain Bryon zalantzaz beteta da-

go, ez da jadanik mutiko hura eta ezin du erantzunik aurkitu galde-
ra larri guztiotarako.

Bryon gazte oldartsua da, eta momentu erabakiorren berri kontatuko digu. Nola aldatu zaion bizimodua tarte labur batean. Aurrerantzean, kontuak azberdinak izango dira eta bidean gauza asko sakrifikatuko ditu: lagunak, maitasuna, bere buruarekiko segurantz... Bada, oraingo honetan Hintonen pertsonaia nagusia ez da heroia, ez eta gurasoek baztertutako mutila. Aitzitik, amarekin oso ondo moldatzen da, elkar maite dute eta arazoa gehien mintzen duen lekutik helduko zaio: anaiatzakoarengandik. Berak esaten duenez, gehien maite duguna gorrotatzea da gauzarik izugarriena. Anaia arteko maitasuna gorroto bilakatuko da Bryon heldutasunera bidean abiatu ondoren. Izan ere, Mark aurrera egiteko gauza ez bait da. Bryonek ez du kode finkorik, ezin du orain dena epaitu eta erabaki ondo ala txarto egin duen, baina egoera berri honetan bestelako begirada egindo dio munduari. Anaia sakrifikatu egingo du heldutasunerako urratsaren truke. Haztea, Millsen eritziz, erabaki latzak hartzea da gauza garrantzitsuen gainean. Alabaina, batek susmoa hartzen du batzutan ez duela pena merezi. (645)

Mark pertsonaia oso erakar-
garri agertarazten digu egileak,

geroago eta gorrotagarriago izan dakigun. Izan ere, Mark helgabea biktima da neurri batean, egiten dituen gaiztakeriak oso gazte egin dituelako eta horrek markatu egingo du betiko. Familiarik gabe, ezin du koderik finkatu, kasu honetan Bryon anaiantzekoaren laguntzarik jaso ezean, ez zerurako ez lurrerako geratu delako, eta honenbestez, bide errazera labainduko da. Markek oso kode erraza erabiliko du eta aldatzeko garaia heldu ez zaionez, horrela jokatu du gazteraren oldarpenari jarraikiz, inorengatik konturik egin gabe. Honenbestez, Bryonen bilakaera positiboari kontra egiteko erabilitako pertsonaia da Mark, patu aldaezinari darraikiona.

Cathy eta Angela hobeto markatuta daude istorio honetan beste nobeletako neskak baino. Egia esan, Angela pertsonaia bizia da, gaiztoantzeko neskatoaren kilimak eragiten dituena, eta nobelaren ardatz bihurtuko da zenbait pasartetan, ekintzak nola gertatzen diren eragile garrantzitsua bait da. Bestalde, Cathyren jokaera ere neurri batean alde aurretik igartzen da, mutilaren mendean bait dago ekintza guztietan. Kontua mutil horien jokaeira bait da, ez neskek zer pentsatzen duten.

M&M mutikotxoaren bidez oso era lazgarrian azaldu du S. E. Hintonek drogaren eragina auzo-

ko bizimoduan. Kaleak usteldu eta jendea banantzea lortu duen izurritea da droga nobela honetan. Jadanik ez dago bidaia algeraren arrastorik. 71ko nobela izaki, azpikultura honen falta nabari da, drogaren arrastoak gaur egungo egoeratik hurbilago bait daude, 67ko uda maitagarri hartatik baino. Hala ere, egileak halako galdera egiten du: eta M&Mek bidaia ona egin balu? Honenbestez, Hintonek ez ditu itxiko droga kontuak direla eta eragindako galderak.

Charlieren heriotza ere go-goan hartzekoa da. Mutilak salbatzeko emango du bere burua gixajoak. Bera oso mutil azkarra izan zitekeen, baina bidean gelditu da. Horrela, bada, benetako indar aurrerakoia dugu nobelan, mutilei aukera bat ematen dakiena eta honenbestez, bere esku zabaltasunaren adibidea medio Bryoni begiak zabaduko (?) dizkio.

Bestelako gazteak, Shepard-tarrak eta P. Curtis, auzoko biztanleak dira. Ponyboy Curtis jadanik ez da outsider bat, hemen nagusi azalduko zaigu, Cathyren elkartuko da eta nolabaiteko amaiera zorionsua bilatuko nobelan. Bide hau aukera zezakeen egileak Bryonentzat, baina errazegia izango zatekeen. Izan ere, galderak egiteko ordua heldu denean, batek ezin du jadanik zorientasuna errazean sinetsi.

Mikeren kasuaren azpian ere moral kristauaren arrastoak somatzen dira. Begiak begi truk esango du Markek, baina horren orde, maitasuna bihurtuko du Mikek jendetza haserratuaren jipoia. Honi ikasiko dio Bryonek filosofia hori, baina harrigarri bada ere, ez du horrela jokatu Markekin.

Arreta berezia merezi du Bryonen amak. Gutxitan ikusiko dugu Hintonen nobeletan hori bezalako pertsonaia heldurik, baikor eta amultsua. Rumble Fishen aita nagusi izango bada ere, oraingo honetan amatasuna da samurtasunaren erresuma. Agian, ama da Bryoni gelditu zaion aterpe bakarra amaieren eta horregatik pentsa daiteke nobela ez dela erabat etsipengarria.

Denbora eta aldaketa derrigorrezkoak dira gizakion bilakaeran eta Hintonek argi ikusi zuen hori bigarren nobela idazterakoan. Horrela somatu dute Dalyk (47) eta bestek (Cart,8). Heldutasunera bidean, pertsonaia hauen ibilbidea ez da batere samurra eta ohi denez, gauza asko utzi behar harko dituzte bidean. Oraingo honetan, arazoa ekonomikoa bada ere, ez da premiazko kondizioa aurrera egiteko. Bryon eta Mark ez dira goseak hilik, eta ondorioak beste ildo batetik doaz. Bryonek Cathyren gan bilatuko du

nortaz arduratu, haien arteko harremanetan aurkituko bait du hutsuneak betetzeko parada. Baten bati kasua egitea, horretaz sufritzea... Markekiko erlazioa parekoa da, liluratuta egon delako eta orduan hautabidean aurkituko du bere burua Bryonek. Aurrera ateratzen diren neska-mutilak P. Curtis, Cathy eta dira. Bryon kinka larrian geratuko da, oinak erabat finkatu gabe heldutasunean. Mark, berriz, betiko madarikatua. Eta M&M buruan ikutu bat jasota. Zer esanik ez, Angela eta Shepardarrak irin bereko opilak irten-go zaizkigu: auzoan jaio, hazi eta hil egingo diren erdipurdikoak. Nortzu dira onak, nortzu gaiztoak? Jadanik ezin da mugarririk ezarri, nor bere buruari jarraitu behar zaio eta agian hortik irten-go da hala-holako konpromezuren bat, erabat ona izan barik ere, txarra izango ez dena.

Nobela honen egitura makalagoa da, arean. Hasierako eszenak oso motelak dira eta gazteen bizimodua aurkezteko teknika eta betiko estilo arina erabiltzen baditu ere, Hintonek astun samar kontatu digu istorioa. Bestalde, hari nagusiak oso argi daude eta ez dago ustekabe handirik, baina bai amaiera aurrikusitakoaren iragarpena. Nolanahi ere, badira eszena eta zati interesgarriak, betiko S. E. Hinton dakarkigutena, hala nola, Mikerekiko elka-

rrizketa ospitalean, bilar osteko burruka eta lagunak M&M bila dabilzanetan. Bestalde, oso pertsonaia arruntak darabiltza Hintonek hemen eta beste nobeletako pertsonaia xarmangarri eta liluraten gaituzten horien aldean pobre xamar gelditzen dira. Agian, errealismoari lotutako ahalegin bat egiteagatik, zeren nobela honetan ez dago ez poesiarik, ez mitifikaziorik eta hori izan liteke gogorrena irakurlearentzat.

Errealismoaren arazoa deteke, ordea, nobelaren baliorik handiena. Lekuak errazak dira ezagutzen, Estatu Batuetako hirietan halakoxeak bait dira. Hala nola, pertsonaiak. Ekintzak ere ez dira bitxiak eta gazte askoren bizitzatik aterata dirudite. Honenbestez, jakin nahi genuke zein den idazlearen asmoa nobela honetan. Bada, pertsonaiei begirada egin eta ikusiko dugu nola behin eta berriro agertzen zaizkigun honako gaiok: heldutasunera bidea, erroak finkatzea, munduari aurre egiteko zalantzak. Kontu guzti hauek indar handiagoa hartzen dute ingurune errealean, fikzio hutsean baino

Narratzailea aukeratzean, *The Outsiders* eragina nabari da, baina oraingoan ez da hain zehatza izango. Ponyboy hotzago zen gauzak kontatzen, hemen Bryonek Rusty Jamesen irudia aurrez iragartzen digu alde asko-

tatik begiratuta behintzat. Badirudi egileak pertsonaia justifikatu nahi duela, pertsonaia erabat askatu barik. Izan ere, narratzaileaz mintzo zaigunean, erreferentziak ez dira batere onak: gezurti hutsa, berekoia dugu Bryon, eta kontatzen digunak ez du zertan izan beti egia, Dalyren arabera. (56)

Espazioa antolatzerakoan, puntu zehatzak dira taberna, eskola, etxe, ospitalea, bai eta betiko paseoa hirian zehar, ekintza aurreratzeko eta intermedio trinkoa sortzeko. Hiriari ezartzen zaion begirada ez da izango lehengo modukoa, ez dago elkartasunik, taldeen arteko lokarrik, eta *middle-west* moduko giro arrunta azalduko zaigu begietara. Izan ere, egileak bereriaz pintatu digu hiriko bizimodu hits eta tristea, droga arazoaren paisaia latza laguntzeko.

Aipatzekoa da, dena den, lan honen irudigintza landua. Daly ohartarazten digunez, lehoiaren erreferentziak ezinbestekoak dira Mark ateratzen den bakoitzean, (52) eta bestelako jokoak ere atseginak dira, baina egileak baztertu egin ditu erreferentzia literarioak, eta nobela gorako maila batera eraman lezaketen irudiak. Emaitza, begi bistan dago, arrunta baina errealagoa izan zen. Agian horregatik ez zitzaion hainbeste gustatu nobela *The Outsiders* irakurlegoari.

Rumble fish

Rumble fish elaberriaren sorrera oso bitxia izan zen. Antza denez, S. E. Hintonek argazki bat -mutil bat motorra eta guzti- ikusi zuen aldizkari batean, eta gorde egin zuen. Geroago konturatu zen beste pertsona batek ere gordeta zeukala halako argazkia zergatik jakin barik eta ustekabe hark zirrara egin zion. Liburua irakurtzean Dalyk nabarmendu du halabeharraren garrantzia kontutan hartzekoa dela. (64) Hirugarren nobela honek aspaldiko ipuin batetik hartzen du euskarria eta Hinton istorioa garatu eta garatu ibili zen harik eta egiazko ahots narratiboa topatu arte: Rusty Jamesen ahotsa. (Fisher, 2894)

Mutil gazte batek kontatuko digu istorioa berriro. Rusty James, Motorreko Mutila bere anaia nagusiaren tragediaren lekuko eta auzoko talde harremanen adierazgarria dugu. Gazte uzua bait da, Rusty Jamesek Steve gexala hartzen du laguntzaitzat eta honenbestez orratu arin bat emango dio auzoari, honen baitan denetarik aurkituz: talde burrukak, neska pinpirinak, alkohol jaiak, gaueko ibilaldi eta amenezuak, nagusien droga arazoak, eskolako porrota, lapurretak, poliziaren gorrotoa, helduen ezintasuna familian bizitzeko, eta batez ere, heroi zaharren beherakada, anaia kasu.

Eszena nagusiak markatzekotan, har ditzagun honako hauek: lehenengo burruka, auzoa deskribatzeko eta Rusty Jamesen bizimodua deskribatzeko lana, Motorreko Mutilaren agerpen misteriotsua, eta batez ere, gaueko ibilaldia hirian zehar, azken eszena tragikoak irakurrita malenkoniak beteta azaltzen dena. Orokorrean, oso egitura malgua erabili du egileak, eszena solteak pilatuta, nobelak laxo samar aurrera egin dezan.

Nobela honetako pertsonaia nagusiak Rusty James eta bere anaia dira. Beste guztiek pertsonaia hauek nabartu, goratu edo beheratu egiten dituzte, eta gehienetan osatu ere bai. Honela, Rusty eta Motorreko Mutilaren irudiak handitu egiten zaizkigu besteen aldean.

Rusty James gaztearen prototipoa dugu. Basatia, ankerra, buru arina, lainoa, leiala, bipila, edozein momentutan arazoei aurre egiteko joera dauka. Eta arazoak ez dira, hain zuzen ere, falta dituenak: eskolatik bota agintean daude, aita alkoholzale eta anaia alderrai dauzka, amak etxetik alde egin zuelarik aspaldian. Rusty James —Rusty bakarrik deitzen diotenean amorrutuz erantzuten bait du— taldeaz kezkatzen da, hobeto esanda, taldearen harremanak galzorian daudelako hartzen du ardura.

Alabaina bera ez da gauza batzeko, beste garai batean Motorreko Mutilak egin zuen lez. Eta hori da Rusty Jamesen tragedia, anaiari jarraiki bizian egon arren, anaia ez bezalakoa irten dela, nahi eta nahi ez. Rusty Jamesen abentura gehienak balentria hutsalak dira, jadanik ez bait dago zeren alde burukatzerik: auzoa drogak janda dago eta auzoko mutilak ez dira elkartzan lehen bezala. Hori dauka gogoan Rusty Jamesek anaiaren urratsei jarraitkitzean. Eta bere egintzak badaezpadakoak badira ere, bere lekukotasunaren bidez ohartzan gara nola bizi duen mutilak hiria eta auzoa eta paisaia istilutsu hori.

Rusty Jamesen begiradak iragan urrun batera garamatza, agian ez hain urruna urteei dago-kienean, baina bai pertsonaien gogoan. *The Outsiders* ez bezala hemen narratzailea oso gazte oldarkorra da, lehenengo pertsonaren kontakizuna guztiz subjektiboa da, baina era berean, askoz ere erakargarriagoa. Batek konfidantza handiagoa har lezake Rusty Jamesen aitorkizunetan, beste inoren kontakizunetan baino, Dalyri jarraikiz. (69) Pertsonaia lainoa, oldarkorra den aldetik, kontaktzen diguna den bezalakoxea da. Edo behintzat inpresio hori sortzen du S. E. Hintonek gazte horren ahotsaren bitartez. Ironikoa ere bada, agian pertso-

naiarik ezegokiena bait da R. James inongo istoriorik txukun kontatzeko, baina hor dago egilearen maitasuna istorioa garatzeko.

Bestalde, Motorreko Mutilaren itzala sentitzen dugu nobelan, benetako pisua duelako bai argudioan, bai Rusty Jamesen bila-kaeran. Rusty James hasieran parte hartzaile da, denetarik egin behar du anaiaren itzalari eusteko, baina azkenean ikusle bilakatzen da, ohartuta ezin dela anaia bezala izan, ez dutela elkarren antzik ere, eta ezin du ezer egin anaia heriotzatik begiratzeko. Rusty James zeozer txarto dagoela ulertzeraz heldu da, anaiak ez duela lekurik mundu horretan eta bera ere alferrik ari izan dela eredu baten ostean. Honenbestez, ahaztea baino ez zaio geratzen.

Motorreko Mutila gazte perfektua izan zitekeen, baina ez zuen ezer aurkitu bere onenak emateko. Gizarteak onartzen ez dutenen sinbolo bihurtu digu S. E. Hintonek. Eskolatik bota zuten bikaina izanik ere eta azken garaian taldeetatik aparte ibili da. Lagunik ez. Neska ere baztertua. Bera ez da ezer edo inorena. Auzoan itzala handia zuen, oso gaztea izanarren larderia hotz batez nagusitzen bait zen eta taldeko buruzagia izan zen burrukako garaietan. Baina laster konaturatu zen hura ere ezdeus zela, inora ere ez zeramala, eta mun-

duan sekulan ere lekurik egingo ez ziotela. Hori dela eta, moduak egingo ditu bere buruaz beste egiteko, gizarteari bere prezioa ordainduta. Dalyren ustez, tragi-kotasuna dario pertsonaiari, bai eta determinismoaren tantatxo bat. (71) Era berean, oso abstraktua izatea leporatzen dio. (83)

Aita beste ale eder bat da, oso bitxia. Legegizon izana, mozkorti bihurtu da, agian andreak alde egin zuelako bere ondolik, eta bere "fedez" edo bere buruaz batere konfidantzarik gabe gelditu da. Hala ere, argi asko konturatzen da Motorreko Mutilaren ezintasunaz bizimodua egiteko, bai eta Rustyren heldutasun faltaz eta azken finean, oso malenkoniatsu agertuko zaigu, betiko alkoholzalearen irudia baztertuta. Harrigarria da pertsonaia hori, samurra ageri baita ahaleginak egiten dituenean semeekin komunikatzeko.

Steve, Rusty Jamesen laguna, beste ikuspuntu baten menpe dago. Familiaren larderiaren beldur, behar bezala jokatu behar delako usteaz azalduko zaigu beti, ereduak zalantza ipini barik, itsu-itsuan sisteman sartzeko. Eta horrela ikusiko dugu berak lortu duela arrakasta, beste inork ez bezala, nobelaren azkenean. Agian, Rusty James baino zentzuzden eta zuhurragoa delako. Steveren irakaspen nagusia gogoaren azalpena da, hau da,

nork bere gogoan bermatuz gero, edozer lor dezakeela... Hori bai, gizartearen legeak bete eta berauen menera etorrita.

Patty, Rusty Jamesen neska, Cassandra, Motorreko Mutilaren neska izan nahi duena, Smoky, beste pertsonaia batzu dira. Patty neska txolina da, nonbait, adinaren ajeak direla medio, eta ez du garrantzia handirik elaberrian, salbu eta Rusty Jamesen hondorapena erabateko bihurtzen laguntzeko. Smoky, taldeko buru azkarra, oso zuhur ibiliko da Rusty Jamesen neskaren atzetik eta azkenean, mutilaren oldarraz baliatuta, segada ederra paratuko dio Pattyren begi ona betiko gal dezan. Honela, bada, behin eta berriro emango zaigu Rusty Jamesen helgabetasunaren berri. Cassandra, berriz, Motorreko Mutila baino zaharragoa izanik, honen atzetik ibiliko da, bere burua drogan hondoratzeraino. Baliteke neskarik sinesgarriena izatea Hintonen nobeletan, bere agerpen laburra gorabehera.

Pertsonaia hauek helduago dira, orokorrean, aurreneko nobelarenak baino. Rusty James, egia da, oso gazte oldarkor eta buru arin ageri zaigu, baina hemengo kontuak larriagoak dira. Heriotzaz aparte, biziaren ezintasunaz mintzatu nahi zaigu S. E. Hinton. Edo behintzat, batzuri ezinezkoa suertatzen zaiela honelako gizartean bizitzea. Rusty Jamesek dioenez bere aitari bu-

ruz, jendeak iragana dauka eta batzutan bati ez zaio bururatzen gurasoek ere iragana izan dutela. Bada, honelako zerbait atera daiteke nobela honetatik: Motorreko Mutilak, aitak, Cassandrak iragana dute eta oraingo egoera ez da iragan horren ondorioa baizik. Rusty James bera eta Steve ere nolabait bilakatuko dira gauza guztion ondorioz. Eta bilakaera hori *The Outsidersen* baino bortitzagoa da. *The Outsidersen* giroa egungoa zen, baina *Rumble Fishen* iraganean murgildu gara, pertsonaien bilakaera azalduta, eta honela adieraziko zaigu bilakaera hori ezinbestekoa dela gizakiontzat.

Hintonen gai kuttuna familia da, besteak beste. Bada, nobela honetan familia apurtuta dago, egon ere, baina senideek elkarren ondoan etsi eta elkar ulertzeke ahaleginak egiten dituzte. Rusty Jamesi, adibidez, ezinezkoa zaio bakarrik egotea. Dalyk (69) puntu hori oso garrantzitsutzat jotzen du eta agian horrek ematen dio egiantza lan honi. S. E. Hintonek asmatu du hiruzpailau xehetasun nimiraren bidez giro hori sortzen eta pertsonaiak gorpuzten. Honela, bada, gazteentzako nobela bada ere, pertsonaien eta egoeren benetakoa

tasunak arreta handiagoa eskatzen dute, azalezko begiradaren gainetik.

Bestalde, kalea dugu nagusi nobela nonetan, betiko lez. Baina oraingo honetan ez da izango parkeko burrukarik, baizik ibai ondoko zelai kirastu bateko jukutria, hiriko hondakinen adierazgarri. Gainera, oso jende gutxi ibiliko da burrukan, espazioa txikitu izan balitz bezala, eta gero eta zikinago jokatuko dute. Kalea hiri barnean kokatuta dago, eta gaueko ibilaldian azaltzen den orduan, hiria bestelakotu egin da, uneoro ari da aldatzen, eta arriskutsua da kaletik ibiltzea, bai eta auzo bazterreko gazteentzat ere. Oihaneko legea, azken urteotako pelikuletan ikusi duguna, hain zuzen ere. Paisaia aldatu eta gaueko ekintzak dira inportateenak hemen. Ez dugu honez gero, izadiko fantasiarik, ez kolorerik, gaueko zikinkeria iluna besterik ez, giro bortitza azpimarratzeko. Honen kontrapuntua itxasoaren eredia hasieran, azkenean dugu: naturari ihesa. Izan ere, Hinton ihesaldiaz mintzo zaigu nobela oroitzapenen eremuan kokatuz. Baina kontu larriak nekez ahanzen dira. Eta ihesaldiak ez du dena konponduko.

Gaiak, pertsonaiak eta beste

Familiaren islada oso garrantzitsua da elaberriotan. Ez dugu familia bakar bat ere osorik ikusten: umezurtzak ugari dira, beste

batzutan aita edo ama falta dute, alkoholikoak eta haurren zigorgarri ez badira. Hala ere, Hinton familia harremanak antolatzen

saiatzen da: Curtis anaiek elkarri eusten diote gurasoak hil zitzaizkienetik, Rusty Jamesek behar hori adierazten du anaia nagusi eta aitarekiko, Mark eta Bryon beronen amak babesten ditu, kalleko katu guztiak bezala, nobelako parafrasi polita eginez.

Familiaren hutsune hori taldeak betetzen du, ohi denez. Outsiderrek beti ibiltzen dira elkarrekin, bai eta greaser-soc kontrako harreman horietan ere ikusten da askotan arazoak berdintsuak direla talde batean zein bestean. Rusty Jamesen kexa nagusia, hala ere, horixe da: ez dagoela lehen bezalako girorik talde harremanak sendotzeko. Orduan antzematen du groga dela erruduna.

Bestalde, ospitaleak dira gazte hauen topaguneak sarritan. Medikuzak eta erizain tentelek inguratuak, mutil zaurituen mitologian ospitalea giltzarria da: jipoiaren ondorengo pausua, beren egitasuna eta ospea ziurtatzen dituen. Baina honetaz aparte, bada gauza lazgarriagorik. Eritetxean hiltzen dira lagunak, bertan agertzen dira azkeneko aldiz. Eta horrek beti erantsiko dio ezaugarri mingots bat ospitaleari. Ospitalean egingo dute gogoetan gaztetxook zer alferrikakoa den beren ibilbidea, bai eta latza ere beren patua.

Tragikotasuna nabari da liburu guztietan, beti dago errua or-

daindu behar duen norbait, dela Johnny outsiders, dela Mike ebaindua, dela Motorreko Mutila... Eta dinamika horren zentzugaberiak jabetzen dira pertsonaiak: Ponyboy eta Randy nazkanazka eginda daude borroka egiteaz, Bryonek planto egingo du eta bere lagunik minena sakrifikatuko zikinkeriatik geldierazteko, Motorreko Mutila ere etsiturik dabil inguruko giro bortitzez...

Horrez gainera, S. E. Hintonek argi asko uzten du bere heroiek ez dutela inolako atarramendurik gizarte honetan: Motorreko Mutilak bere buruaz beste egiten du egintza sinboliko batez, Dallasek bezala, eta Mark drogasaltzaile bihurtu ondoren legenduntzat joko du Bryonek, gizartearen ereduari jarraikiz.

Agian Hintoni lepora lekiokeen akatsa betiko pertsonaia gaztearen prototipo sortzea izango zen. Lehen nobelan Dallas dateke, gero Mark errebeldea eta azkenik Rusty James, inondik ere gehien mitifikatu dutena zinearen bidez. Hala ere pertsonaion paralelismoak onartuta ere, era askotako gizakiak sortzeko gaitasuna aitortu behar zaio egileari.

Ponyboy eta Bryon dirateke hurbilen daudenak, bai asmoz, bai ekitez, irakurlearen gogoan. Biak aurrera egin nahian, biak nazkatuta inguruko egoera zentzugabeaz, badirudi Bryon Ponyboy helduago bat dela. Alabaina,

egileak keinu bat egin digu bigarren nobelan, pertsonaia biak aurrez aurre jarrita. Artifizio literario horrek banantzen ditu balizko zantzak guztiak: pertsonaiak ezberdinak dira eta baloreek dira.

Hurbilago ikusten dugu Dallas eta Rusty Jamesen arteko bilakaera. Agian zinearen indarrak elkartzen digu gogoan gazte biak —Matt Dillonen lana dela medio—, baina egia esan, zerbait amankomunik badute, eduki ere. Lehenik eta behin, esan beharra dago biak gazteak direla, oldartsuak, bihoztunak, neskekin arrakasta dutenetakoak, erantzunkizunik hartzen ez dutenak, eskolako arazoekin Rusty James, eskolatik kanpo oso bizimodu gogorra eramanda Dallas. Badirudi Dallasen irudi latz hori leundu duela Hintonek eta horren ondorioa Rusty James sutsu sentibera agertzea izan dela. Izan ere, Dallasen egin behar bazuen, bigarren aukera bat eman dio gazte modu horri egileak eta balio handiko pertsonaia bat sortu du Rusty James plazaratzean.

Bestalde, Johnnycade, Soda-pop, Two-Bit, Motorreko Mutila James anaien aita, Cassandra, Steve, Charlie, M&M, Mike eta halakoak sortzeko gauza den idazleak aski garbi erakusten du bere gaitasuna hezur-haragizko pertsonaiak sortzeko. Gehienak oso momentu jakinetan agertzen dira eta batzuk ez dute pertso-

naia nagusien xarma, ez indarra, baina beti uzten dute arrastoren bat irakurlearen gogoan.

Neskak dira txartoen irteten direnak. Tuntunak gehienetan, gaiztoak ez direnean, Angela Curtis bezala, nesken mundua aurkitzeko dauka Hintonek. Baina nobela gehienek helburuari begira, ez dauka zertan ibili neskak gora eta behera dantzazten. Izan ere, mutilen mundu batean murgilduta bizi dira gazteok. Gizonezkoen ereduak jarraikiz, heldutasuna, familia eta lana dira burua datozkigunak. Eta nesken papera oso laburra da komedia horretan.

S. E. Hintonek mutilen antzeko begirada ezartzen die gauzei, gaztetxoak arteko harremanak batez ere. Batetik, bere berezko lorpena dela esan behar da, hau da, gizonezkoak konprenitzeko ahalegina. Besterik, betiko kontuak esateko arriskua dakarren prozedura. Cherry, Cathy, Angela, Rusty Jamesen neska este-reotipoak dira gehienbat. Mutilen itzalpean bizi dira eta nekez igartzen zaie independentziarik. Gaiztoak izanda ere, ez dute bizi propialik, hain dago konzentratu egilea gizonezkoetan.

Bestalde, kontrastea agerikoa da pertsonaia nagusi eta besteen artean. Izan ere, pertsonaia nagusiak bilakatu ahala, bestelako pertsonaiak ere aldatuz doaz narraztaileen argitan. Horrela, ba,

familia harremani, Dallas eta Johnyren arteko ezberdintasunei, eta soc-greaserren arteko gatazkari ere beste ikuspuntu betetik helduko dio Ponyboyek nobela amaitzerakoan. Zaldiko-maldikoan bezala, pertsonaia nagusiak besteak era kaleidoskopikoan ikusteko gaitasunen jabe bihurtu du egileak.

Helduak ez dira nabaritzen nobelotan. Ez onerako, behintzat. Oso estereotipikoak dira, hala poliziak, nola erizain-medikuak, eta zer esanik ez, gurasoak. Helduentzak lekurik ez dago *The Outsiders*en, helduek mugaz bestaldera bazterturik dauzkatalako gazteak. *That was then...* elaberrian agertzen diren helduak baliagarri samarrak badira ere, gazteen ama eta Charlie, kasu, ez dira betiko helduak. Esan nahi bait da, egileak helduen mundutik at kokatu dituela. Bate-tik, mutilen ama oso berezia delako, katuak eta kaletik etxera daramatzana, eta Charlie berak ere helduen munduan hanka bat eta bestea gazteen erresuman duelako. Bestelako helduakl, M&Mren gurasoak batez ere, hesi baten ondoan daude, beren buruak piztietarik babesteko. *Rumble Fish*eko jendilajea ezberdina da, dena den. Badira gazte mordoska, baina Motorreko Mutila, bere neska, Steven aita, James anaien aita, polizia, bestelakoak dira. Jokoan dauden per-

tsonaia garrantzitsuak dira guz-tiok, gaztetxoen mundutik ihes egindakoak gehienak. Nobela honetan pertsonaiak era guztieta-koak ditugu, helduen munduko gauzak eta baloreak itzal an-tzean badaude ere. Lan egiten duten bakarrak, Cassandra kasu, ez dira nabarmentzen horregatik, beste ezaugarri batzuegatik baizik.

Helduen baloreari dagokio-nez, lana adibidez, ezberdin ageri da nobela hauetan. *The Outsider*eko Curtis anaiak lanean ari dira, familia harremani eusteko eta bizimodua ateratzeko. Bryon ere, ildo horretatik doa. Alabaina, bakarrak dira eginkizun horretan. *Rumble Fish*en inork ez du lanik egiten, ez behintzat ohizko moduan. Eta gainerako pertsonaiak ere libre samar dabilta nobeletan: Steve, Two-Bit, Dallas... tranpeatzen dabilta, helduen munduan sartzeak dakartzan erantzunkizunei iheska. Izan ere, lana eta familia sortzea dirateke ezaugarri nagusiak helduen munduan eta familia guztiak apurtuta dauden bitartean, lana ez da helburu nagusia pertsonaien gogoan.

Nobela guztietan dago halako arnasa poetikoa. Honen bidez adierazten zaigu errealitatea ez dela gauza iraunkor, tinko eta modu bakarrekoa, baizik ere kolore anitzeko ilunabar bizia, alda-korra. Hala outsiderren joan-eto-

riak, nola Rusty Jamesen begirada malenkoniatsua hiltzorian dagoen hiriari, ezin adierazgarriago dira alde honetatik. S E. Hintonen mundua kale horietan dago sustraiturik, auzo bazterretan, gazteen erresumetan, non nagusiek enbarazo baino ez bait dute egiten.

Droga kontuak direla eta, gazteen joera ezberdina da. Hasieran, taldeen arteko lokarritzat jotzen bazen ere, socak eta mozkortuta, geroago ikusiko dugu nola bilakatu den asuntuo eta zernolako ondorioak ekarri dituen. M&Mren kasua adibidetzat ekarri digu Hintonek, baina berriz ere ekin dio Cassandraren kontua azalduta. Azken ondorioa, Motorreko Mutilak dakarkigu: ez dago azalpen beharrik, droga hartzeak nortasuna suntsitzen du eta zigortuta dago gazteen pentsamenduan ere. Mozkortzea ere ez du helburutzat hartzen Rusty Jamesek, Steveri aurpegia eman behar dionean, eta azaltzen du

pozik egoteko adina baino ez duela edaten.

Etxea, eskola, kaleko topaguneak ezan dira betidanik gazteen ezpaziorik erabakiorrenak. Nobela hauetan ageri denez, etxeak ez dauka aparteko garrantzirik. Ez dago deskribapen luzerik, ez eta ekintza berezirik inongo etxetan. Salbuespena, Curtis anaien etxea da, eta hori erraz azaltzen da, lotzen badugu gai hau heldutasuna gaiekin. Etxea heldutasunari lotuta, ikusiko dugu kalea dela nagusi gaztetasunaren berezko esparrua bait da. Bitartean, eskola, tarte huts bat. Kanean hitz egiten dute, kanean burukatu, lo egin eta bizi ere neurri handi batean hantxe bizi dira. Kalekumeak dira pertsonaiarik erakargarrienak: R. James, Dallas, Ponyboy, Johnny, Two-bit, Mark... Eta etxe-koiak gezalagoak, ordea: Steve, Darrel, Bryon, Charlie (taberba du etxe)...

Hiru elaberrien bilakaera

The Outsiders elaberrri "meliorista"tzat jo badaiteke ere, kontuak zeharo aldatu dira *That was then, this is now* elaberrian. Pertsonaia nagusiek diotenez, jadanik hau beste kontu bat da. Izan ere, *The Outsiders* elaberrian egileak zenbait gauzaren alde egiten zuen apostu, nolabait itxaropentsu jokatzeko bait zuen: Jonnyren heriotza gorabehera,

bestelako etorkizuna izango zuen Ponyboy Curtisek nobela amaitutakoan. Azken nobela honetan, berriz, pertsonaia guztiak puntu ezin korapilatsuago bateraino heldu dira eta konponbidea, beti bezala, tragikoa izango da. Korapiloa askatu ezinean, zirt edo zart egin eta hariak hautsiko ditu Bryonek, bai adiskidetasunarenak, bai leialtasunarenak. Horren

ordainez, heldutasunera bidean finkatuko ditu oinak prezio ezin garestiagoan.

Azken nobelako zalantzak eta korapiloak aski adierazgarriak dira. Izan ere, egileak ez du soluziobiderik topatzen, ez dago hemen *The Outsiders* en ilunabar gorrixkarik berataz gozatzeko, eta kaleko legea ez da nahikoa inor zuzen epaitzeko. Hori dela eta, Mark agintarien eskuetan jartzen duenetik. Bryon gizartearen zurrunbiloak hurrupatu ditu, ez bait da gauza arazoa bere kasa konpontzeko. Ezgaitasun horrek erakusten digu arazoaren beste alde: gizarteak legea ezartzeko indarra badu ere, giza-kumeek ezin dute beste horrenbeste egin.

Pertsonaia konbentzionalak egiteko arriskua ondo gainditu gabe izan du Hintonek elaberri horretan. Bai Bryon, bai Mark, bai eta neskak ere, beste istorio bateko partadide dira, lehen ere ezagunak ditugunak, maskara jantzita berriz agertu zaizkigunak. Baina oraingo honetan ez gaituzte gatibatzen oso momentu jakinetan izan ezik, egilearen harrietatik askatzen direnean, hain zuzen ere.

Hortxe dago kakoa. Nobela honek zirkulua ixten du eta Hintonen istorioak beste bide batera abiatuko dira honen ostean. Ulergarria da, zeren auzoko bizitzak dakarren ondorena bere hartan

amaitzen bait da, inoiz bukatzen ez den soka bihurtuta: bortizkeria, errepresioa, zapalduen kontraerasoak, baztertuen patua dira S. E. Hintonen arabera. Bakarrik salbatzen dira beste irtenbide bat bilatzen dutenak: liburueta, Ponyboy bezala, edota lanean, Bryon bezala. Baina hori ez dago guztien esku: Markek ezin du lanik egin polizi fitxa dela kausa; Motorreko Mutila ezin da bizi mito bihurtuta halako mitorik onartzen ez duen gizartean; Dallasek ez du samurtasunik jaso inorengandik eta paranoiko bihurtzen da denak bere kontra daudela; M&Mk bidaia txarra egingo du droga munduan barrena...

Hala-holako kronologia eginenez, esan genezake bilakaerarik logikoena haxe dela: *The Outsiders* en anaiarteko girotik Mark eta Bryonen auzo hautsi eta egungo Ameriketako isladaraino. Bitartean, azken honetatik hurbilago badago ere, Rusty James eta Motorreko Mutilaren parabola. Harritzekoa da hau, kontutan hartuta nobelen kronologia (*The Outsiders*: 1967, *That Was Then, This is Now*: 1971, *Rumble Fish* 1975). Alabaina, ez da ahaztu behar *Rumble Fish* en istorioak S. E. Hintonek idatzitako ipuin bat hartzen duela oinarri. Ipuin hori *The Outsiders* en arrakasta egosi gabe Unibertsitatean sartu eta geroago idatzi zuen lan bakarra izan zen bigarren nobelara arte.

Eta ipuin hartan ageri ziren gero-ko nobelaren elementu guztiak. Beraz, zilegi da bigarren nobela estilo ariketatzat jotzea.

Hiru nobela, hiru istorio nagusi, baina espazio amankomun bat, lokarri orokor bat irakurlearen gogoan: gazte oldartsuen ahaleginak heldutasunera bidean.

Erreferentziak

- Cart, Michael. "That was then, this is now" (Liburuaren kritika) *New York Times Book Review*, 1971.eko abuztuak 8, 8 orr.
- Daly, Jay. *Presenting Susan E. Hinton*. Boston: Twayne Publishers, 1987, 1-4 kapituluak.
- Fisher, Margery. *Growing Point*. 1976.eko maiatza, 2894 orr. (Dalyk aipatua).
- Fleming, Thomas. "The Outsiders" (liburuaren kritika). *New York Times Book Review*, 1967.eko maiatzak 7,2. zatia, 10 orr.
- Gillespie, John Tomas. *More Junior Plots*. New York & London: R.R. Bowker Company, 1977, 60-63 orr.
- Hinton, Susan E. "Teen-agers are for

Poesia lainotik hasita, errealitate zatarrera iristeko. Bitartean, hainbat istorio, hainbat pasadizo idazkera arin eta freskuaz eginak. Horra hor S. E. Hintonen lehen hiru nobelak, bere hurrengo lanen oinarria, bere urratsen sendogarria gazte literaturaren munduan.

- real". *New York Times Book Review*, 1967.eko abuztuak 27, 26 orr.
- Mills, Randall K. "The Novels of S. E. Hinton: Springboard to Personal Growth for Adolescents". *Adolescence*, 1987ko udazkena, 641 orr.
- Seay, Ellen A. "Opulence to Decadence: *The Outsiders* and *Less Than Zero*" *English Journal*, 1987eko urria, 69 orr.
- Sutherland, Zena "That was then, this is now" (Liburuaren kritika). *Saturday Review*, 1971.eko ekainak 19, 27 orr.
- , "The teen ager speaks". *Saturday Review*, 1968.eko urtarrikak 27, 34 orr.

Susan E. Hintonen lanak

- The Outsiders. New York: Viking Press, 1967. Euskarazko itzulpena: Errebeldeak, Mensajero.
- That Was Then, This is Now. New York: Viking Press, 1971.
- Rumble Fish. New York: Delakorte Press, 1975. Euskarazko itzulpena: Kakeko legea, Mensajero.
- Tex. New York: Delakorre Press, 1979.

- Taming the Star Runner. New York: Delakorte Press, 1988.
- Rumble Fish (narrazio laburra). Nimrod, University of Tulsa Alumni Magazineren aparteko eraskin literarioa, 1968.eko urria, 4 orr.
- Teen-agers are for real (artikulua). *New York Times Book Review*, 1967.eko abuztuak 27, 26 orr.

Kronologia

- 1948 Uztailak 22. Susan Eloise Hinton Tulsan, Oklahoman jaio da.
- 1963 Tulsako Will Rogers High Schoolen sartu. *The Outsiders*n agertuko zen institutua.
- 1964-65 Unibertsitatean sartu aurreko kurtsoa. Aita gaixorik. *The Outsiders* elaberria idatzi
- 1966 Tulsako Unibertsitatean sartu, kazetaritza aukeratu eta gero hezkuntza lizentziatura nahiago.
- 1967 Apirialen *The Outsiders* argitaratu. Abuztuan, *Teen-Agers are for Real* artikulua New York Times Book Reviewen.
- 1968 *Rumble Fish* narrazio laburra argitaratu.
- 1970 Hezkuntzan lizentziatua Tulsako Unibertsitatean. Udaberri-uda artean *That Was Then, This is Now* idatzi. Irailean David Inhoferekin ezkondu.
- 1971 *That Was then, this is Now*.
- 1975 *Rumble Fish*.
- 1979 *Tex*.
- 1982 Irailean, *Tex* filmea.
- 1983 Martxoan, *The Outsiders* filmea. Abuztuan, Nicholas Hintonen semea jaio. Urrian, *Rumble Fish* filmea.
- 1985 Azaroan, *That Was Then, This is Now* filmea.

1988 American Library Associationek emandako *Yasd/Slj* saria jasotzen du idazle lorpenengatik. Urrian *Taming the Star Runner* nobela plazaratu. *Tex*

Indar osoa pertsonaia gazte batengan bildu zuen S. E. Hintonek bere laugarren nobela egiterakoan. Bai eta liburu trinkoa, erakargarria taiutu ere. Idazle helduaren oihartzunak nonnahi ageri dira elaberrian eta pertsonaiak inoiz baino hurbilago sentitzen ditu irakurleak. Batez ere, Tex pertsonaia nagusia. Izan ere, nobelaren lorpen nagusia pertsonaien bilakaera aztertzean datza. Pertsonaia gazteak, beti bezala, baina eguneroko arazoak bizi behar dituztenak, dagoeneko inongo babesik ez bait dute haurtzaroko mundu mitikoan. Eta bizitza-

ri aurre egiterakoan pasarte hunkigarriak biziko dituzte, Hintonen eskuz.

Egiturari erreparatuz, oso nobela konbentzionala dela esan genezke. Ekintzak ez dira lehen bezain garrantzitsuak, eguneroakoak dira eta ez dago eszena nagusirik, nola halako klimax sortzen duenik. Ekintzak pertsonaien arreakzioetatik datoz eta pertsonaiek nola jokutzen duten, horixe da garrantzitsuena. Azkenean ere, tragikotasuna leundu eta pertsonaia nagusitik aparte kokatu du Hintonek, batetik, pertsonaia paraleloak sortuz, bestetik,

pertsonaia nagusiari gogoeta eraginez arazo guztien gainean. Zeren Tex hausnartzeko nobela bait da.

Lehenengo kapitulu luzeari begira, erraz antzematen zaio idazkera landu eta egitura trinkoa. Nobelaren pasarte gehienak elkarri lotuta daude. Pertsonaien bizialdiaren zati bat erakusten digu idazleak eta honela, denbora munta handikoa da nobela behar bezala garatzeko. Pertsonaiak eta ekintzak agertu eta itzali egiten dira, egitura ia ziklikoan, eta agerraldi bakoitzean zeozer berri aurkitzen diegu pertsonaiei, egoerei. Progresio honek bizten du nobela eta poliki-poliki darma Tex bere helmugaraino. Puntu berezi bakarra, bat bateko zerbait, autostoparena da, eta nabari da beste zerbait erantsi nahi izan diola egileak nobelari, Mark eta Bryonen aspaldiko istorioaren amaiera, hain zuzen ere.

Giroa ere bestelakoa da. Jandantik hiritik kanpo gaude. Hira ekintzen lekua da, bertan daude droga kontuak, feria, eritetxea... Eta pertsonaiak hiriratu egiten dira arazoak dituztenean. Hintonek pertsonaiak hiritik atera ditu, agian larru gorriak erakusteko paisaia lakar horren aldean. Egileak zaldiei ematen dien garrantzia ere kontutan hartzekoa da urruntasun hori neurtzean. Bestalde, ez dago hiriko taldearen arrastorik eta gazteak bere kabuz

ibili behar dira, gehienez ere, sendeengana bildurik.

Tex titulua dela medio antzematen zaio elaberriaren nondik norakoari, kasu honetan izenak izana bait da gar berekin. Tex dugu nagusi nobelan, berari gertatzen zaio dena, eta haren ahotsari jarraikiz ohartuko gara nola bilakatzen den pertsonaia gazte hori. Ordura arteko pertsonaiarik helduena da Tex, zalantzarik gabe, Hintonek hurrengo nobelan garatuko zuen bidearen urratzaille. Oldarkorra bada ere, indarkeria alde batera utziko du Texek eta gorrotoa alferrikakoa dela laster ikasiko. Sentibera da Tex, eta horrek salbatzen du bizitzaren korapilotik. Bestalde, badu beste tasun polit bat, hau da, bizitzari aurre egiteko ausardia. Horrek eramango du pertsonaia azken mugaraino, bere buruarekin topo egiteko kapaz dela egiaztatzeraino.

Tex gazteak zaldia/laguna galduko du eta horrekin batera haurtzaroko zati handi bat. Amak jostailuak zaborrara bota dizkion umearen antzera agertuko zaigu Tez nobelaren hasieran. Baina handik aurrera lezioak ikasten ikusiko dugu Tex. Iniziazio prozesu honetan kostatzen da bere burua onartzea eta Mason anaiagandik urruntzea. Texek bere baitara egin behar du bidaiari eta egia onartzen ikasi duenean arrakastatsu irten dela onartu be-

harra dago. Izan ere, Hintonek aukera paregabea ematen digu Texen gogoeta guztiak ondo-ondotik entzuteko, nobelari interesa piztuz. Bidaia horrek ez du benetakoa amaierarik, beste nobela batzutako indarkeriak ez du hain gogor kolpatzen pertsonaia nagusia eta aurrera egingo du, kosta ahala kosta. Hala ere, tragikotasunik badago, eta hori batez ere, Texek egia onartzeko borrokatik etorriko zaio.

Bestelako pertsonaiak ere ondo eginak dira. Mason anaiak oso kinka larria biziko du hasieratik Texen sekretua ezaguturik. Pop edo aitaren agerpenak iragan beltza duen gizonaren xarma dauka. Cole etsaia agertu arren, mutilek hurbil daukate behar denean. Jamie neska erakargarria da, batez, ere, esaten duenagatik. Hintonek pertsonaia femenino horri ekiterakoan beste nobela batzutako ahuleziak ezabatu eta zirt edo zarteko neska sortu du. Lem gixajoaren nekea eta burtzoroa, autostopistaren garratzasuna, eskolako irakasleen itzal garbia ere pasarte azpimarragarriak dira.

Helduen mundua gero eta hurbilago dugu nobela honetan. Hinton ez da erabat murgildu nagusi kontuetan, baina Mason, Lem etabarren istorioak helduen mundutik hurbilago daude gazteen kontuetatik baino. Bestalde, familiaren agerpena ere zehazki

marraturik dago. Hiru eredu ditugu: aberatsak (Cole eta), po-break (McCormikarrak) eta gazte eroriak (Lem). Arretaz ikusi eta ohartuko gara denak antzekoak direla, etorki sozialaz bestelakoak badira ere. Hemen zortea ere kontutan hartu behar da, patua.

Halabeharraz hitz egiten dute kritiko guztiak Hintonen nobela hauek aipatzean, eta hemen ere halako zerbait igartzen zaio idazleari. Aztiaren iragarpenetik hasita, leit-motiv bezala agertzen dira irudiak: doazen lagunak eta bertan gelditzen direnak. Zortearen gupila dirudi horrek. Eta halabeharraz askotan luzatuko du adarra: motorraren istripua, autostopean jasotako mutila, zaldiaren salerosketa, droga kontuak, aitaren aitortpena... Texen irakaspena, Dalyren ustez, halabeharraz alde txarrekin kontatuz aurrera egitea da. Agian Texek zorte txarra izango du, baina badaki hori az dela oztopo ezinbestekoa bizitzan aurre egiteko. Eta horrek pertsonaia goratzen du.

Horiek horrela, honako hau deteke gai nagusia: gazteen aukerak eta hautabideak bizitzari heltzeko. Masonek kirola hartu du ardatzat. Jamie emakumearen rolaz jabetuta dago eta benetan heldua ageri zaigu. Johnnyk atzerapena erakutsi du hainbat alorretan. Lem alienaturik dago, beste mundu bat sortu du bere

buruan, guztiz faltsua. Autostopistak munduak zapalduta ikusi du bere burua, eta horri aurka egingo dio. Eta Tex? Bada, pertsonaia nagusia izaki, egileak ez dio irtenbide errazik bilatu, eta errekurtsio zaharra erabiliz, pentsatzeko astia eskatu du. Denbora behar da gauzak argi ikusteko eta nork bere burua onartzeko, eta hutsarte hori azalduko zaigu nobelaren amaieran itxaropena piztu nahian. Ez dago inongo etsipenik Texen gogoetan, aurrera egin nahi duenaren atsedena dia ez da eta.

Taming the star Runner

Liburuaren azalean S. E. Hinton izena agertuko ez balitz, lasai ezar genezake nobela hau helduentzako bildumaren batean eta erraz igaro lezake ustezko frogaldi hori. Izan ere, bostgarren elaberri honetan egile amerikarrak egiten duen saioa erabat irabazita dauka. Nobela konbenzionalaren alde onak bereganatuz, gazteekiko kezkarri eutsi eta sakondu egin du idazkera seguru batez.

Autobiografia tantok han-horhemenez zipristindua, nobela honen eremuak ezagunak dira Hintonen irakurleentzat: halabeharra eta gogamennnaren mugak, familiaren babesa eta maitasunaren galera, gazteen bilakaera eta heldutasunera bidea... Guzti hori indarkeria eta alde nabarmenak

Tex nobelaren pertsonaiak, estiloa, narrazioa eta idazlearen helburuak ikusita emaitza osatua goa, jantziagoa dakarkigu S. E. Hintonek laugarren nobelan. Lehengo kontuen arrapalada arina mantsotu egin da, baina pertsonaien gorpuzkera askoz ere sendoagoa ageri zaigu. Nolabait esateko, Hintonek badaki zertaz eta nola idatzi eginkizunaz jabeturik dago eta orain teknika landuagoaren bidez lan bikainak egiteko moduan paratu zaigu.

bazterrean utzita eta pertsonaiak inoiz baino sakonago garatuz.

Egitura inoiz baino argiagoa da. Travis gaztearen urruntasuna famili arazoak direla eta, eta batez ere, idaztearen munta bere bizimoduan dira nobelaren ardatzak. Horiekin batera, osabarekiko harremanak eta helduen munduan murgiltzea. Iniziazio prozesu hori argi eta garbi markatuta dago hiritik kanpoko urruntzearen bidez. Izadiak, animaliek, gizakiak bere burua aurkitzeko behar duen ingurunea erraztuko diote Travi. Horrek helduen mailara goratuko du, eta hor ikusiko du helduak ere oso mundu korapilatsuan bizi direla, Cherry Valancek esango zuenez, arazoak nonnahi daudela, Ken osabarenak kasu.

Travis eta Kenen arteko harremanak hauskorrak dira, batzutan maitagarriak, batzutan gorrotagarriak, baina bien arteko lokarriak ondo lotuta daude, ez dira erraz askatuko. Batak bestea ulertzeraino iritsiko dira. Eta horrek Travisen heldutasunaren berri ematen badu, areago Ken helduaren eskuzabalaz. Dalyk esan duenez, Ken dugu Hintonen nobeletan ondo osaturik eta nabardura baikorrak dituen lehen heldua. Agian, egileak helduentzako nobelak egiten hasi delako. Agian, gazteen eta helduak hain urruti ez daudelako.

Travis gazteak Texek behar zuen astialdia hartu du, halabeharrez hartu ere. Oso pertsonaia konplexua da Travis, jendakin hutsa, baina idazteko orduan behar den bakardadeak kutsatua. Izakera bortitzekoa bada ere, horrek ez du galbidera eramango. Izan ere, Travis maitatzeko gauza da, eta bizimoduari ekiteko ere, bere erantzunkizuna onartuz. Horrek eta bere zereginaz jabetuta egoteak, hau da, bere burua idazletzat hartzeak, argi asko erakusten digute gaztearen heldutasuna. Lehenengo aldiz, gazte baten bilakaera osoa ikusteko parada dugu Hintonen lanetan eta azken emaitzak adierazten duenez, prozesuak pena merezi izan du.

Honenbestez; Travisek bere burua ezagutu behar du, hori bait

da nobelaren ardatza. Travis bezalako gazte oldarkorrek oso momentu latzak bizi beharko dituzki arrotz horretan eta horri esker bere burua berriro aztertuko du, konturatuko da zeozer aldatu dela eta orain euskarriak errazago topa ditzakeela, hala nola, literatura. Idaztea, Hinton/Travisen grina nagusia, beste ezerekin pareka ezin daitekeena. Familia beste euskarri bat da, maitasuna, maitatua sentitzea erabateko da gaztearentzat, eta Kenek erakusten duenez, baita helduentzat ere. Eta maitasuna bera da beste arlo bat azertu beharrekoa. Travis maitatzeko gauza bait da, errazago bizi daiteke mundu zital horretan. Betiko gordeko bait du maitatearen oraitzapena, maitasuna zapuztuta bada ere.

Casey neska gaztea Jamieren jarraipena da, helduagoa eta munduan hobeto finkatua. Pertsonaia autonomo bilakatu du egileak eta askatasuna horri esker gazteen arteko harremanak benetan isladatzen dira narrazioan. Cherry Valanceren artifizialkeriatik Caseyren naturaltasunera parte handia dago eta Hintonek ondo ikasita dauka kontua. Orain pertsonaiak orekatuagoak dira aurrez-aurre daudenean. Emakume pertsonaia gehiago espero daitezke S. E. Hintonen hurrengo lanetan.

Bestalde, Star Runner gelditzen zaigu. Zaldia baino areago,

askatasunaren eta indar muga-gabearen metafora dugu. Indar menperaezina, izadiarekin bat egitean suntsituko da, ez beste inongo modutan. Eta Travis eta Caseyek, Star Runner menperaezina dela konturatzen direnean, gaztetasunean halako indarrik ere badela ikasiko dute. Hintonek bere gogoko sakrifizioa antolatuko dio zaldiari. Star Runneren ezaugarriak kontutan hartuta, beste nobeletako pertsonaia batzuren irudia datorkigu burura: Dallas Winston, Mark, Rusty James... Guztiak ibili bait dira zaldi putinkari gisa, munduan oinak finkatu ezinik, loka samar, oldarkor eta burgoi.

Ikusi dugunez, S. E. Hintonen bilakaera gorakoa izan da, zenbait estrapozu gorabehera. Egoera egiantzekoak eta pertsonaia sendoak taiutzeko gauza izan bait da beti, aurrera egin du idatz munduan teknika eta helburuak argituz. Hasiara-hasieratik idazlearen zereginaz jabetuta, idazgintzaren nondik norakoak ezagutu eta esperimentuak egiten ibili da, gero eta lan osatua-goak burutu arte. Dagoeneko, idazle trebe eta segurua dugu S. E. Hinton. Zer aukera eta nola adierazi, besterik ez du egin behar. Honenbestez, zain gaude ondorengo urteetan ea zernolako lanak burutzen dituen atseginez irakurtzeko.

Javi Cillero